

**Voorstel
aanpassingen
minimaregelingen
per 01-01-2025**

Inhoud

<i>Inleiding</i>	3
1.1 Wat gaat deze notitie over?.....	3
1.2 Waar gaat deze notitie niet over?.....	4
1.2.1 Bijzondere bijstand, Individuele Inkomenstoeslag en Individuele Studietoelage	4
1.2.2 Bovenwettelijk begunstigend beleid	4
1.2.3 Schuldhulpverlening en Vroeg erop af	4
1.2.4 Cursus Budgetteren/ Budgetcoaching en Voorlichting op scholen	4
1.2.5 Energiearmoede.....	4
2. <i>Voorstel aanpassingen minimaregelingen</i>	5
2.1 Kindpakket vereenvoudigen	5
2.1.1 Wijzigingen.....	5
2.1.2 Argumenten.....	6
2.1.3 Bereik en uitgaven	7
2.2 Participatiebijdrage aanpassen	8
2.2.1 Wijzigingen.....	8
2.2.2 Argumenten.....	8
2.2.3 Bereik en uitgaven	9
2.3 Tegemoetkoming eigen risico zorgkosten omzetten naar Collectieve ziektekostenverzekering	10
2.3.1 Wijzigingen.....	10
2.3.2 Argumenten.....	11
2.3.3 Bereik en uitgaven	12
2.4 Besteding Klijnsmagelden eerdere jaren.....	13
2.5 Vergelijking met andere gemeenten in de Achterhoek.....	13
3. <i>Kosten en baten</i>	14
3.1 Budgetten	14
3.1 Totale budget t.o.v. prognose totale kosten	14
4. <i>Conclusies</i>	15
4.1 Kindpakket vereenvoudigen	15
4.2 Participatiebijdrage aanpassen	15
4.3 Tegemoetkoming eigen risico zorgkosten omzetten naar collectieve ziektekostenverzekering	16
4.4 Kosten en baten	16
<i>Bijlage 1 Overzicht minimaregelingen Achterhoek</i>	0

*Bijlage 2 Voorstel herinvoering collectieve ziektekostenverzekering gemeente
Bronckhorst0*

Bijlage 3 Handreiking gemeenten Ongewenste mijding mondzorg om financiële redenen .4

Inleiding

Op 25 januari 2024 heeft de raad het “Beleidsplan Bestaanszekerheid Bronckhorst 2024-2027” vastgesteld. In het beleidsplan zijn vier doelen geformuleerd:

1. *Voorkomen*. Dit gaan we bereiken onder andere door:
 - a. Het vergroten van het bereik van de regelingen door middel van extra communicatie en aanpassingen aan de regelingen zelf.
 - b. Voor alle regelingen dezelfde inkomensgrens hanteren.
2. *Uitzicht op een beter bestaan*. Dit gaan we bereiken onder andere door:
 - a. Cursus Budgetteren/Budgetcoaching
 - b. Voorlichting op scholen (Geldlessen)
3. *Meedoen*. Dit gaan we bereiken onder andere door:
 - a. Het Kindpakket aanpassen naar:
 - i. Een onverdeeld budget per kind
 - ii. Dit budget is voor het hele jaar beschikbaar
 - iii. De inwoners kunnen van dit budget zelf naar behoefte producten en diensten aanschaffen voor hun kinderen bij specifieke lokale winkels, ondernemingen en verenigingen in Bronckhorst, op het moment dat zij daar behoefte aan hebben.
 - iv. De producten en diensten passen binnen de doelstelling van het huidige Kindpakket: ‘Het criteria is dat een kind in armoede met het verstrekken van de voorziening gelijke kansen krijgt als leeftijdsgenootjes die opgroeien zonder armoede’ (bron: het definitieve bestedingsplan van de Klijnsmagelden).
 - v. In de uitvoering is het uitgangspunt dat de producten en diensten zonder stigma kunnen worden aangeschaft.
 - b. Meedoen voor volwassenen: een impuls geven aan de mogelijkheden voor meedoen voor volwassenen
4. *Samenwerken*. Dit gaan we bereiken onder andere door:
 - a. Met werkgevers verkennen hoe we de ondersteuning bij het financieel fit houden van hun werknemers kunnen versterken.

1.1 Wat gaat deze notitie over?

In deze notitie wordt de actiepunten genoemd onder 1 en 3 verder uitgewerkt. Er wordt een voorstel gedaan om de regelingen voor kinderen nog beter aan te laten sluiten op de behoeften van kinderen doormiddel van aanpassingen in het Kindpakket en de participatiebijdrage voor kinderen. Om een impuls te geven aan de mogelijkheden voor maatschappelijke participatie voor volwassenen met weinig inkomen wordt er een voorstel gedaan om de participatiebijdrage voor volwassenen aan te passen.

Als laatste wordt er een voorstel gedaan voor het opnieuw aanbieden van de collectieve ziektekostenverzekering. Dit draagt bij aan verlaging van zorgkosten en (tand)zorgmijding voor (kwetsbare) inwoners, wat bevorderlijk is voor maatschappelijke participatie en het sluit aan bij de doelstellingen uit onder andere de Nota Lokaal Gezondheidsbeleid en het GALA.

1.2 Waar gaat deze notitie niet over?

Naast de actiepunten die worden uitgewerkt in deze notie zijn er nog meer actiepunten en regelingen die zich richten op bestaanszekerheid, zoals:

1.2.1 Bijzondere bijstand, Individuele Inkomenstoeslag en Individuele Studietoeslag

De Bijzondere bijstand (BB), Individuele Inkomenstoeslag (IIT) en Individuele Studietoeslag (IST) zijn wettelijke regelingen die voortkomen uit de Participatiewet. We zijn als gemeente verplicht om deze uit te voeren. Wel hebben we mogelijkheden om bovenwettelijk begunstigend beleid vast te stellen over we de doelgroep bepalen en hoe hoog de bedrage zijn. Voor de uitvoering van de BB beoordelen we relatief streng op noodzakelijkheid en voorliggende voorzieningen. Wel zijn we ruimhartig in het vaststellen van de draagkracht omdat we de inkomensnorm gelijk hebben getrokken met de overige minimaregelingen. Voor de IIT en IST volgen we het landelijk gemiddelde. Er worden momenteel geen voorstellen gedaan om iets te wijzigen aan deze regelingen.

1.2.2 Bovenwettelijk begunstigend beleid

Als gemeente zijn we niet verplicht om, naast de algemene bijstand en de regelingen uit paragraaf 1.2.1, aanvullend minimabeleid vast te stellen. Alle regelingen die we voorstellen in deze nota zijn daarmee bovenwettelijk begunstigend beleid dat voortvloeit uit de gemeentewet. De richting van de voorgestelde wijzigingen is reeds vastgelegd in de Beleidsnota Bestaanszekerheid. Om deze reden gaat deze notie dan ook niet over de vraag of we bovenwettelijk begunstigend beleid moeten vaststellen om ervoor te zorgen dat kinderen en volwassenen met een laag inkomen mee kunnen doen.

1.2.3 Schuldhulpverlening en Vroeg erop af

Momenteel zijn er geen actiepunten en ontwikkelingen met betrekking tot schuldhulpverlening en vroegsignalering. Wel worden er gesprekken gevoerd over de mogelijkheden van budgetcoaching door de Stadsbank en hoe we inwoners eerder kunnen bereiken in het kader van preventie. We gaan dit ook mede met maatschappelijke partners en werkgevers doen.

1.2.4 Cursus Budgetteren/ Budgetcoaching en Voorlichting op scholen

In 2024 wordt er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden en wensen om cursussen voor budgettering te organiseren. Daarnaast wordt er gezamenlijk met de scholen onderzocht welke mogelijkheden en wensen er zijn voor geldlessen op lagere scholen. In het najaar van 2024 verwachten we hier meer duidelijkheid over.

1.2.5 Energiearmoede

Om de energierekening van huishoudens met een laag inkomen te verlagen wordt er gewerkt aan een regeling om oud en energie-onzuinig witgoed te vervangen voor energiezuinig witgoed. Naar verwachting gaat deze regeling vanaf einde van de zomer starten.

2. Voorstel aanpassingen minimaregelingen

2.1 Kindpakket vereenvoudigen

We willen kinderen en hun ouders meer keuzevrijheid bieden om het Kindpakket te gebruiken voor vergoedingen die het individuele kind in zijn unieke situatie nodig heeft. Dit doen we door het grootste gedeelte van de producten van het huidige Kindpakket en de participatiebijdrage voor kinderen samen te voegen tot één onverdeeld budget. Op deze manier kunnen kinderen zelf bepalen of en hoeveel ze uitgeven aan bijvoorbeeld kleding, schoolbenodigdheden of culturele activiteiten.

De vergoedingen voor de fiets, mobiele telefoon en laptop voor de middelbare school behouden we als losse producten om er zeker van te zijn dat er budget overblijft voor deze producten.

2.1.1 Wijzigingen

We vereenvoudigen het Kindpakket door het aantal producten terug te brengen tot vijf verschillende producten:

Oud (tot 1-1-2025)		Nieuw (vanaf 1-1-2025)
Kledingpakket		1. Eén onverdeeld budget op een Cadeaukaart van Mooi Lokaal
Verjaardagsbox		
Dagje(s) uit		
Ouderbijdrage schooluitjes		
Vakantiekamp		
Bioscoopbon met versnapering		
Schoolmateriaal		
Participatiebijdrage voor kinderen		
Vergoeding van een laptop voor de middelbare school		2. Vergoeding van een laptop voor de middelbare school
Vergoeding van een fiets voor de middelbare school		3. Aparte Cadeaukaart voor een eenmalige tegemoetkoming in de kosten voor een fiets voor de middelbare school
Vergoeding van een mobiele telefoon voor de middelbare school		4. Aparte Cadeaukaart voor een eenmalige tegemoetkoming in de kosten voor een mobiele telefoon voor de middelbare school
Jeugdfonds Sport en Cultuur		5. Jeugdfonds Sport en Cultuur

Voorwaarden van de verschillende Cadeaukaarten:

1. Het budget wordt op de Mooi Lokaal Cadeaukaart 'Hierhe'jwat' gezet en is alleen te besteden bij aangesloten winkels en verenigingen in de gemeente Bronckhorst die bijdragen aan de kernwaarden van het Beleidskader sociaal domein.
2. Totale budget dat per kind op de Cadeaukaart per jaar (exclusief de vergoeding voor laptop, mobiele telefoon en fiets) toegekend kan worden is:
 - a. € 200,- voor kinderen jonger dan 4 jaar;
 - b. € 300,- voor kinderen van 4 tot 12 jaar;
 - c. € 400,- voor kinderen van 12 jaar tot 18 jaar.
3. De vergoeding van een laptop voor de middelbare school is afhankelijk van de eisen van de middelbare school;
4. De eenmalige tegemoetkoming in de kosten voor een mobiele telefoon voor de middelbare school is € 200,-;
5. De een eenmalige tegemoetkoming in de kosten voor een fiets voor kinderen voor de middelbare school is € 250,-.

2.1.2 Argumenten

- Meer keuzevrijheid waar het budget aan wordt uitgegeven.
- Minder belerend, wij bepalen niet hoeveel geld ze waaraan uitgeven. Mensen weten zelf veel beter wat ze nodig hebben.
- Budget wordt lokaal uitgegeven waardoor het geld dus weer terugkomt in de lokale economie.
- Het Kindpakket wordt in de huidige vorm heel weinig aangevraagd door kinderen van 12 tot 18 jaar. Door de voorgestelde wijzigingen is er meer keuzevrijheid en stuit het beter aan bij de behoefte van deze doelgroep.
- Door ook de participatiebijdrage voor kinderen op de Cadeaukaart te zetten ontstaat er een ruimer budget dat gericht aan maatschappelijke participatie besteed kan worden. Daarnaast is de kans veel groter dat de participatiebijdrage voor kinderen ook daadwerkelijk ten goede komt van de kinderen.
- Door alles aan een Cadeaukaart te koppelen ontstaat er meer duidelijkheid voor aanvragers.
- Budgetten worden hoger naarmate de kinderen ouder worden omdat de kosten, met name voor kleding, hoger worden.
- Vergoeding voor de laptop wordt nog niet gekoppeld aan een Cadeaukaart omdat hiervoor eerst meer afstemming met de scholen moet plaatsvinden.
- Er lopen gesprekken om de bioscoop in Doetinchem ook aan te sluiten op de Cadeaukaart.
- Het budget op de pas kan niet gebruikt worden voor vergoedingen voor schooluitjes en -kampen. Vanuit de wet is het voor scholen niet toegestaan om kinderen uit te sluiten van verplichte of vrijwillige activiteiten van school, ook als ouders niet betalen.

Om deze reden zou het vergoeden van deze activiteiten vanuit de gemeente een verkapte subsidie aan de school zijn en dat is niet wenselijk en niet toegestaan.

- We veranderen niks aan de werkwijze van het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Sinds 2020 hebben we een stijging gezien van 30% van het aantal kinderen dat we hebben bereikt. Dit draagt bij aan de doelstelling in het Plan van aanpak JOGG¹ om het percentage kinderen tussen de 4 en 12 jaar in de gemeente Bronckhorst dat ten minste 1 uur per dag beweegt toe te laten nemen in 2026 ten opzichte van 2021.

2.1.3 Bereik en uitgaven

De totale uitgaven zijn naar verwachting gelijk aan de huidige regelingen, uitgaande van een lichte stijging van het bereik.

Prognose van het aantal kinderen dat we bereiken per leeftijdscategorie plus de kosten. Het bereik en de kosten voor het Jeugdfonds Sport en Cultuur zijn hier niet in meegenomen.

	2024*		2025		2026 e.v.	
	Aantal	Kosten**	Aantal	Kosten**	Aantal	Kosten* *
0-4 jaar	39 (39)	€ 9.500 (€ 2.700)	35	€ 5.600	40	€ 6.800
4-12 jaar	90 (85)	€ 40.000 (€ 22.000)	90	€ 21.600	100	€ 25.500
12-18 jaar	91 (45)	€ 48.000 (€ 30.000)	95	€ 55.400	100	€ 59.000
Totaal	220 (169)	€ 97.500 (€ 54.700)	220	€ 82.600	240	€ 91.300

*Aantallen + uitgaven van het Kindpakket + de Participatiebijdrage voor kinderen. Tussen haakjes staan de aantallen en uitgaven van enkel het Kindpakket

**We gaan uit van een uitputting van 80% in 2025 en 85% vanaf 2026 van de budgetten. Dit is gebaseerd op ervaringen uit andere gemeenten

Prognose van het bereik en de kosten voor het Jeugdfonds Sport en Cultuur

	2024		2025		2026 e.v.	
	Aantal	Kosten	Aantal	Kosten	Aantal	Kosten
JFSC Sport	53	€ 11.700	53	€ 11.700	53	€ 11.700
JFSC Cultuur	9	€ 3.800	9	€ 3.800	9	€ 3.800
JFSC-zwemles	34	€ 16.000	34	€ 16.000	34	€ 16.000
Totaal	96	€ 31.500	96	€ 31.500	96	€ 31.500

¹ PLAN VAN AANPAK: GEZONDE JEUGD GEZONDE TOEKOMST 2024 – 2026. Vastgesteld door het College van Burgemeester en Wethouders op 23 april 2024

2.2 Participatiebijdrage aanpassen

In de vorige paragraaf hebben we aangegeven dat we de participatiebijdrage voor kinderen willen toevoegen aan het budget dat op de Hierhe'jwat Cadeaukaart wordt gezet. Om te stimuleren dat volwassen inwoners met een laag inkomen ook deel kunnen nemen aan sport en cultuur gaan we ook de participatiebijdrage voor volwassen aanpassen.

Volwassenen met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm kunnen nu een participatiebijdrage aanvragen van € 150 per kalenderjaar. Dit bedrag krijgen ze contant op hun rekening met als doelstelling dat het besteed wordt aan maatschappelijke participatie maar is onvoldoende om een volledige contributie van een sport- of cultuurvereniging van te kunnen betalen. Om het voor inwoners aantrekkelijker te maken om te gaan sporten of deel te nemen aan een cultuurvereniging stellen we voor om de participatiebijdrage op te splitsen in een onverdeeld budget op de Hierhe'jwat Cadeaukaart en de mogelijkheid om de contributie van een sport- of cultuurvereniging (deels) vergoed te krijgen via het Volwassenfonds Sport en Cultuur. Op deze manier bieden we volwassenen met een laag inkomen de mogelijkheid om mee te kunnen doen met sport of cultuur en een lokaal besteedbaar budget voor overige maatschappelijke participatie

2.2.1 Wijzigingen

We stellen concreet de volgende wijzigingen voor:

1. Vergoeding van de contributie van een sport- of cultuurvereniging via het Volwassenfonds Sport en Cultuur tot een maximumbedrag van € 250,- voor sport en € 400,- voor cultuur per jaar, en;
2. Meedoen voor volwassenen: Een budget van € 75,- per kalenderjaar op de Hierhe'jwat Cadeaukaart wat besteed kan worden bij aangesloten ondernemers en verenigingen in de gemeente in het kader van maatschappelijke participatie.

2.2.2 Argumenten

- Budget wordt gericht ingezet voor maatschappelijke participatie.
- Aansluiting bij een sport- of cultuurverenigingen is ook bevorderlijk in de aanpak van eenzaamheid en een sterkere sociale binding.
- Doordat het budget lokaal besteed moet worden, komt het geld weer terug in de gemeenschap.
- Sluit aan bij flankerend beleid:
 - In het Beleidskader Sociaal Domein² staat: "We voorkomen dat mensen in armoede in een sociaal isolement komen of schulden krijgen doordat ze geen of onjuist gebruik maken van inkomensondersteunende voorzieningen."

² Beleidskader Sociaal Domein Bronckhorst 2019-2022 dat is verlengd tot en met 2026

- In het Plan van aanpak JOGG³ staat: “Via het Jeugdsport- en cultuurfonds wordt deelname aan sport en cultuur mogelijk gemaakt voor kinderen tot 18 jaar, ook wordt er nu onderzocht om dit uit te gaan breiden naar volwassenen.”
- In het Plan van Aanpak Brede SPUK⁴ staat dat we ons de komende jaren richten op specifieke groepen zoals inwoners met een lage SEP⁵. Daarnaast staan er onderstaande aanverwante doelstellingen in:
 - Eind 2026 is het % inwoners dat voldoet aan de meer in beweging beweegrichtlijn stabiel gebleven t.o.v. 2020 (52%);
 - Eind 2026 is het % inwoners dat lid is van sportverenigingen in de gemeente Bronckhorst toegenomen;
 - Er is aandacht besteed aan het toe leiden van kwetsbare doelgroepen aan het sport- en kwetsbare doelgroepen naar passend sport- en 'beweegaanbod.
- In het Preventie Akkoord Achterhoek 'Gezondheid en Geluk voorop in de Achterhoek 2020-2030' staat dat 'de basis op orde' een essentieel onderdeel is van het Preventie Akkoord.
- In het Regionaal Beweeg- en Sportakkoord 2.0 2023-2030 staat: “In de Achterhoek willen we dat iedereen mee kan doen met en plezier kan beleven aan sport en bewegen. Juist ook de Achterhoekers voor wie deelname aan sport en bewegen nog niet vanzelfsprekend is. Leeftijd, religie, gender, geaardheid, inkomen, culturele achtergrond of fysieke mogelijkheden mogen geen belemmering zijn. We nemen financiële, sociale en praktische drempels om te gaan sporten en bewegen weg.”

2.2.3 Bereik en uitgaven

Prognose van het bereik van het aantal inwoners en de kosten van het Volwassenfonds Sport en Cultuur (VFSC) en de regeling “Meedoen voor volwassenen” ten opzichte van de de Participatiebijdrage.

	2024		2025		2026 e.v.	
	Aantal	Kosten	Aantal	Kosten	Aantal	Kosten
Participatiebijdrage volwassenen	500	€ 75.600	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Volwassenfonds Sport en Cultuur	n.v.t.	n.v.t.	120	€ 37.250	175	€ 52.500
Meedoen voor volwassenen	n.v.t.	n.v.t.	500	€ 37.500	500	€ 41.500*
Totaal		€ 87.875		€ 74.750		€ 94.000

*Ondanks dat we verwachten dat het bereik niet stijgt, verwachten we wel een stijging in de kosten in verband met een hogere uitputting van de budgetten

³ JOGG Bronckhorst “Plan van aanpak Gezonde jeugd gezonde toekomst 2024-2026”

⁴ Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026

⁵ SEP: Sociaaleconomische Positie

2.3 Tegemoetkoming eigen risico zorgkosten omzetten naar Collectieve ziektekostenverzekering

Met het vaststellen van de perspectiefnota voor 2021 -2024 is door de gemeenteraad besloten om per 1-1-2021 niet verder te gaan met de gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering. Belangrijkste redenen hiervoor waren dat de regeling duur was en het aanbod niet meer aansloot op de diverse mogelijkheden qua zorgverzekeringen. Om te voorkomen dat mensen zorg gaan mijden is het per 1-1-2021 mogelijk om een deel van het eigen risico vergoed te krijgen via de gemeente voor huishoudens met een inkomen tot 130% van de toepasselijke bijstandsnorm.

Ondertussen zijn we vier jaar verder en ziet de wereld er anders uit. Landelijke en lokale ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat we voorstellen de gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering opnieuw in te voeren. Enkele van deze ontwikkelingen zijn:

- Sinds 2023 is het niet meer toegestaan om collectiviteitskortingen te bieden op de basisverzekering. De gemeente mag deze korting wel geven. Andere verzekeraars of collectieven kunnen dus niet dezelfde mogelijkheden meer bieden qua kortingen.
- De gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering biedt meer maatwerkdekkingen dan vergelijkbare verzekeringen op de reguliere markt, zoals de vergoeding van de eigen bijdrage Wmo, eigen bijdrage medicijnen en een 100% dekking voor de tandarts (i.p.v. 75% op de reguliere markt).
- De gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering is met name aantrekkelijk voor mensen met een hoge zorgvraag. Gezien de sterk vergrijzende inwonerspopulatie van de gemeente Bronckhorst, sluit dit aanbod aan bij de doelgroep.
- De vergoeding van het eigen risico blijkt een (administratief) tijdrovende regeling.
- Landelijk onderzoek heeft aangetoond dat een gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering een doeltreffend middel is in de bestrijding van (tand)zorgmijding om financiële redenen.
- De zorgverzekeraar stelt een Leefkrachtbudget beschikbaar per aangesloten inwoner dat regionaal besteed kan worden aan preventieve activiteiten⁶. Bronckhorst is in de regio Achterhoek de enige gemeente die hier niet aan kan meedoen.

2.3.1 Wijzigingen

De tegemoetkoming wordt per 1 januari 2025 afgeschaft. In plaats daarvan wordt de gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering opnieuw ingevoerd. Hierbij hebben we de keuze om dit met of zonder de verzekering van het eigen risico te doen.

⁶ Voorheen was dit een gemeentelijk budget dat dermate laag was dat er eigenlijk niks mee gedaan kon worden. Nu is het omgezet naar een regionaal budget waardoor er gezamenlijk meer budget is.

2.3.2 Argumenten

Aanvullend op de ontwikkelingen genoemd in paragraaf 2.3 zijn onderstaande argumenten van toepassing om een collectieve ziektekostenverzekering aan te bieden in plaats van een tegemoetkoming in de kosten van het eigen risico:

- De uitvoering van de collectieve ziektekostenverzekering kost minder tijd dan de uitvoering van de regeling tegemoetkoming eigen risico zorgkosten:
 - Veel inwoners zijn hulp nodig van het sociaal team bij de aanvraag omdat het verkrijgen van de juiste bewijsstukken bij de ziektekostenverzekeraar vaak ingewikkeld is voor de relatief oudere doelgroep.
 - Het beoordelen en uitkeren van de regeling tegemoetkoming eigen risico kost ongeveer 20-30 minuten per aanvraag, voor de collectieve ziektekostenverzekering zal dat ongeveer de helft zijn.
- Een collectieve ziektekostenverzekering heeft de volgende voordelen ten opzichte van een reguliere ziektekostenverzekering voor een inwoner⁷:
 - De gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering biedt vergoedingen die andere ziektekostenverzekeringen niet bieden zoals vergoeding van de eigen bijdrage Wmo, geen eigen bijdrages en iedereen wordt geaccepteerd.
 - Uit onderzoek⁸ blijkt dat de belangrijkste effecten van de gemeentepolis zijn:
 - Minder zorgmijding wat leidt tot minder zorggebruik en meer gezondheid op de langere termijn;
 - Het gebruik van de Gemeentepolis heeft een duidelijk waarneembaar effect op de schuldenlast van een economisch kwetsbare doelgroep.
 - De hypothese dat de Gemeentepolis 'duur' is voor individuele deelnemers is niet correct. Verzekerden die gebruikmaken van een Gemeentepolis zouden in een situatie zonder Gemeentepolis ook veelal gebruikmaken van een aanvullende verzekering.
 - Tot 35% minder aanvragen bijzondere bijstand medische kosten⁹.
 - Uit onderzoek naar mijding van mondzorg om financiële redenen¹⁰ blijkt het aanbieden van een gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering met verplichte tandartsverzekering de eerste stap is die gemeenten zouden moeten zetten.
- Er is eigen keuze hoe hoog de gemeentelijke bijdrage aan de collectieve ziektekostenverzekering is. Als we het landelijk gemiddelde aanhouden, dan is deze lager dan voor 2021¹¹. Het is daarnaast mogelijk om een gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering aan te bieden zonder verzekering van het eigen risico. De

⁷ Zie bijlage 1 voor een toelichting op deze argumenten

⁸ Onderzoeksbureau Rebel heeft in 2020 een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) uitgevoerd van de gemeentepolis. In deze MKBA worden maatschappelijke baten van de gemeentepolis afgewogen tegen de kosten van deze interventie. In bijlage 1 staat dit onderzoek verder toegelicht.

⁹ In Bronckhorst hebben we geen bovenwettelijk begunstigend beleid met betrekking tot medische kosten waardoor er weinig bijzondere bijstand voor medische kosten wordt verstrekt. Hoeveel aanvragen er worden afgewezen is niet in te zien.

¹⁰ Zie bijlage 2 voor een samenvatting van Onderzoek mijding van mondzorg door minima en kwetsbare groepen om financiële redenen

¹¹ De gemeente heeft de keuze hoe hoog de bijdrage is per verzekerde. Als we het landelijk gemiddelde aanhouden dan is deze bijdrage lager dan voor 2021.

regeling hoeft dus niet meer duur te zijn voor de gemeente. Indien het landelijk beleid en de gemeentelijke financiën hier de mogelijkheden toe bieden dan is het in de toekomst altijd mogelijk om de verzekering van het eigen risico weer toe te voegen.

- Sluit aan bij flankerend beleid:
 - In de Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2023-2026 staat: “Een deel van de huishoudens heeft moeite om rond te komen. Juist deze mensen hebben meer gezondheids- en sociale problematiek en een ongezondere levensstijl. Kinderen die opgroeien in armoede lopen hogere gezondheidsrisico's en worden belemmerd in hun (talent) ontwikkeling. Naast dat gezond leven geld kost, kan de stress door geldzorgen en schulden leiden tot problemen op het gebied van gezondheid, werk, eenzaamheid en opvoeding. Stress zorgt voor minder mentale ruimte en hierdoor is het lastiger om gezonde keuzes te kunnen maken. Tegelijkertijd kunnen gezondheidsproblemen zorgen voor (langdurige) armoede. Mensen hebben extra (zorg) kosten en/of verlies van inkomen.”
 - Vanuit kansengelijkheid is het belangrijk dat gezond leven ook toegankelijk is voor inwoners met een laag inkomen en/of geldzorgen. Wetenschappelijke onderzoek¹² laat zien dat het aanpakken van de oorzaken van geldstress een goed startpunt is om gezondheid te verbeteren.
 - In het Regioplan Achterhoek IZA staat: “In de aanpak van gezondheidsachterstanden en het stimuleren van een gezonde leefstijl (in preventie en gezondheidsbevordering) is meer specifiek aandacht voor mensen met een lagere SEP en/of een verhoogd risico”.
 - In het Plan van Aanpak Brede SPUK¹³ staat dat we ons de komende jaren richten op specifieke groepen zoals ouderen en inwoners met een lage SEP¹⁴, laaggeletterdheid en/of beperkte gezondheidsvaardigheden.
 - In het Preventie Akkoord Achterhoek ‘Gezondheid en Geluk voorop in de Achterhoek 2020-2030’ staat dat ‘de basis op orde’ een essentieel onderdeel is van het Preventie Akkoord.

2.3.3 Bereik en uitgaven

Onderstaand de prognose van het aantal inwoners dat we verwachten te bereiken met de regelingen ‘Tegemoetkoming eigen risico’ en de gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering.

	2024	2025	2026	2027 e.v.
Regeling tegemoetkoming eigen risico	250	250	250	250
Collectieve ziektekostenverzekering	n.v.t.	300	350	400

¹² Plantinga, A., (2018). De effecten van armoede op voelen, denken en doen.

¹³ Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026

¹⁴ SEP: Sociaaleconomische Positie

Onderstaand de prognose van de totale uitgaven van de regelingen 'Tegemoetkoming eigen risico' en de gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering.

	2024	2025	2026	2027 e.v.
Tegemoetkoming eigen risico	€ 62.000	€ 62.000	€ 62.000	€ 21.000*
Collectieve ziektekostenverzekering	n.v.t.	€ 43.000	€ 50.000	€ 56.000

*Kosten zijn vanaf 2027 naar verwachting lager in verband met de plannen van het Kabinet om het wettelijk eigen risico vanaf 2027 te halveren.

2.4 Besteding Klijnsmagelden eerdere jaren

Met de jaarrekening 2023 is er een budget van € 218.000,- van de Klijnsmagelden overgeheveld naar 2024. Voor de uitvoering van het Kindpakket gaan we deze middelen ook in 2024 niet uitgeven. Voorstel is om er een projectbudget van te maken om voor de komende 4 jaar (2024-2027) buitenschools sport- en cultuuraanbod te kunnen organiseren voor alle kinderen. Zo kunnen alle kinderen, ook kinderen die opgroeien in een gezin met weinig inkomen, in aanraking komen met een divers sport- en cultuuraanbod. Bewegen en meedoen is belangrijk voor de mentale en fysieke ontwikkeling van kinderen. Stimuleren van talenten, waarvan kinderen wellicht niet eens weten dat ze die hebben, is belangrijk. Door het aanbieden van sport- en cultuuraanbod, het hele schooljaar rond, dicht bij huis, krijgt ieder kind het beste van zichzelf naar boven te laten komen. Maar krijgt ieder kind ook de kans om te proeven van brede sport- en cultuuraanbod dat in Bronckhorst aanwezig is. Kinderen waarvan ouders het breed en minder breed hebben niet apart benaderen, maar gelijkwaardig samen laten optrekken.

2.5 Vergelijking met andere gemeenten in de Achterhoek

In bijlage 1 staat een vergelijking van het bovengenoemde voorstel in relatie tot de regelingen die andere gemeenten in de Achterhoek hanteren in 2024. Hierbij valt het op dat:

- De inkomensnorm bij Bronckhorst hoger is dan de meeste andere gemeenten.
- De bedragen voor kinderen in Bronckhorst gelijkwaardig zijn aan die van andere gemeenten.
- De regelingen voor volwassenen erg verschillend. Met het huidige voorstel biedt Bronckhorst een bredere vergoeding dan de meeste gemeenten, doormiddel van een Meedoen pas + het Volwassenfonds Sport en Cultuur.
- Alle andere gemeenten een collectieve ziektekostenverzekering aanbieden waarvan 70% met verzekering van het eigen risico.

3. Kosten en baten

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de budgetten die de Raad beschikbaar heeft gesteld. Hierbij wordt al rekening gehouden met de te verwachte verlaging van het budget van 'realistisch begroten'.

Vervolgens zetten we de verwachte kosten voor de regelingen naast het totale budget.

3.1 Budgetten

Totale begroting van de budgetten voor 2024 tot en met 2027:

	2024	2025	2026	2027
Participatiebijdrage	€ 137.108	€ 127.108	€ 127.108	€ 127.108
Tegemoetkoming eigen risico ziektekostenverzekering	€ 63.720	€ 63.720	€ 63.720	€ 63.720
Kindpakket	€ 102.987	€ 102.987	€ 102.987	€ 102.987
Nieuw uit te werken beleid	€ 108.250	€ 130.750	€ 137.250	€ 137.250
Klijnsmagelden 2023	€ 69.408	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Structurele korting begroting	€ 0	-€100.000	-€100.000	-€100.000
Totaal	€ 481.473	€ 374.565	€ 381.065	€ 381.065

3.2 Totale budget t.o.v. prognose totale kosten

Onderstaand geven we een prognose van de kosten ten opzichte van het totale budget dat we beschikbaar gesteld hebben gekregen van de raad.

De prognose van de uitgaven is als volgt:

	2024	2025	2026	2027 e.v.
Kindpakket	€ 97.500*	€ 82.600	€ 91.300	€ 91.300
Jeugdfonds Sport en Cultuur	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
Buitenschools sport- en cultuuraanbod	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Volwassenfonds Sport en Cultuur	n.v.t.	€ 37.000	€ 52.000	€ 52.000
Meedoen voor volwassenen	n.v.t.	€ 37.500	€ 41.500	€ 41.500
Participatiebijdrage volwassenen	€ 75.600	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Collectieve ziektekostenverzekering zonder Verzekering eigen risico	n.v.t.	€ 43.000	€ 50.000	€ 56.000
Totaal	€ 320.100	€ 285.100	€ 319.800	€ 325.800

*Inclusief de Participatiebijdrage voor kinderen

**Kosten zijn vanaf 2027 lager in verband met de halvering van het wettelijk eigen risico vanaf 2027

Totale budget ten opzichte van prognose totale kosten:

	2024	2025	2026	2027
Totale budget	€ 481.473	€ 374.565	€ 381.065	€ 381.065
Totale kosten	€ 320.100	€ 285.100	€ 319.800	€ 325.800
Verschil	€ 161.373	€ 89.465	€ 61.265	€ 55.265

4. Conclusies

We stellen voor om op basis van de nota Bestaanszekerheid en flankeren gemeentelijk en regionaal beleid de volgende wijzigingen door te voeren in de minimaregelingen.

4.1 Kindpakket vereenvoudigen

We vereenvoudigen het Kindpakket door het aantal producten terug te brengen tot vijf verschillende producten:

1. Eén onverdeeld budget op de Mooi Lokaal Cadeaukaart die te besteden is bij aangesloten winkels en verenigingen in de gemeente Bronckhorst die bijdragen aan de kernwaarden van het Beleidskader sociaal domein. Totale budget dat per kind op de Cadeaukaart per jaar toegekend kan worden is:
 - a. € 200,- voor kinderen jonger dan 4 jaar;
 - b. € 300,- voor kinderen van 4 tot 12 jaar;
 - c. € 400,- voor kinderen van 12 jaar tot 18 jaar.
2. Vergoeding van een laptop voor de middelbare school;
3. Aparte Cadeaukaart voor een eenmalige tegemoetkoming in de kosten voor een mobiele telefoon voor de middelbare school van maximaal € 200,-;
4. Aparte Cadeaukaart voor een eenmalige tegemoetkoming in de kosten voor een fiets voor de middelbare school van maximaal € 250,-;
5. Jeugdfonds Sport en Cultuur handhaven zoals het is.

Belangrijkste argumenten hiervoor zijn:

- Meer keuzevrijheid waar het budget aan wordt uitgegeven.
- Budget wordt lokaal uitgegeven, geld komt dus weer terug in de lokale economie.
- Door ook de participatiebijdrage voor kinderen op de pas te zetten ontstaat er een ruimer budget dat gericht aan maatschappelijke participatie van kinderen besteed kan worden.

4.2 Participatiebijdrage aanpassen

We stellen concreet de volgende wijzigingen voor:

1. Vergoeding van de contributie van een sport- of cultuurvereniging via het Volwassenfonds Sport en Cultuur tot een maximumbedrag van € 250,- voor sport en € 400,- voor cultuur per jaar, en;
2. Meedoen voor volwassenen: Een budget van € 75,- per kalenderjaar op de Cadeaukaart wat besteed kan worden bij aangesloten ondernemers en verenigingen in de gemeente in het kader van maatschappelijke participatie.

Belangrijkste argumenten hiervoor zijn:

- Budget wordt gericht ingezet voor maatschappelijke participatie.
- Aansluiting bij een sport- of cultuurverenigingen is ook bevorderlijk in de aanpak van eenzaamheid en een sterkere sociale binding.

- Doordat het budget lokaal besteed moet worden, komt het geld weer terug in de gemeenschap.

4.3 Tegemoetkoming eigen risico zorgkosten omzetten naar collectieve ziektekostenverzekering

We stellen concreet de volgende wijziging voor:

1. De regeling Tegemoetkoming eigen risico zorgkosten wordt per 1 januari 2025 afgeschaft. In plaatst daarvan wordt per 1 januari 2025 de gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering opnieuw ingevoerd zonder de verzekering van het eigen risico.

Belangrijkste argumenten hiervoor zijn:

De grootste meerwaarde voor de inwoner (en gemeente!) in de dekking van de gemeentepolis zelf zit. Denk aan de vergoeding van de eigen bijdrage Wmo, geen eigen bijdrage medicijnen en een 100% dekking voor de tandarts (i.p.v. 75% op de reguliere markt). Dit soort maatwerkdekkingen kunnen inwoners niet terugvinden op de reguliere markt.

Door deze maatwerkdekkingen hebben inwoners met een hoge zorgvraag minder zorgkosten, zullen inwoners minder zorgmijden en zullen inwoners minder snel betalingsachterstanden hebben. Tevens zorgt het voor minder druk aan de kant van de gemeente: er zullen minder aanvragen bijzondere bijstand worden gedaan en ook aan de kant van schuldhulpverlening zal de druk enigszins afnemen doordat minder mensen zorgschulden zullen maken.

Bovenstaande redenen zorgen ervoor dat de collectieve ziektekostenverzekering ook zonder de verzekering van het eigen risico een meerwaarde is voor inwoners met een hoge zorgvraag en een structureel effect kan hebben op de (mentale) gezondheid van mensen ten opzichte van de vergoeding van een deel van het eigen risico.

4.4 Kosten en baten

De wijzigingen kunnen uitgevoerd worden binnen het bestaande budget.

Indien de plannen van het nieuwe kabinet met betrekking tot het wettelijk eigen risico en de daarmee samenhangende prijsstijgingen van de ziektekostenverzekering en de gemeentelijke financiën het toelaten, dan zullen we in 2025 of 2026 bekijken of het mogelijk is om ook de verzekering van het eigen risico weer toe te voegen. Dit kan momenteel niet binnen de huidige financiële kaders.

Bijlage 1 Overzicht minimaregelingen Achterhoek

Gemeente	Inkomensgrens	Maximale vergoeding per jaar voor					Opmerking
		Kinderen 0-4 jaar	Kinderen 4-12 jaar	Kinderen 12-18 jaar	Volwassenen	Collectieve ziektekosten- verzekering (CZV)	
Bronckhorst	130%	€ 200,-	€ 300,-	€ 400,-	€ 75,- + Volwassenfonds Sport en Cultuur	€ 156,24	Voorstel per 2025
Aalten	120%	€ 200,-	€ 500,-	€ 500,-	€ 150,-	€ 156,24	Kent ook nog regeling voor extra zorgkosten bij chronische ziekte
Berkelland	110% / 130% CZV	€ 200,-	€ 375,-	€ 550,-	€ 0,-	€ 522,-	Aparte regeling voor vergoeding van laptop voor kinderen
Doetinchem	130%	€ 250,-	€ 450,-	€ 450,-	€ 250,-	€ 509,52	
Doesburg	120%	?	?	?	Alleen Volwassenfonds Sport	€ 583,44	Regelingen voor kinderen gaan allemaal via stichting Leergeld, geen generieke bedragen
Lochem	?	€ 150,-	€ 250,-	€ 350,-	€ 150,- + Volwassenfonds Sport en Cultuur	€ 480,-	Aparte regeling voor vergoeding van laptop voor kinderen
Montferland	120%	€ 250,-	€ 250,-	€ 250,-	€ 175,-	€ 522,-	
Oost-Gelre	110%	€ 350,-	€ 350,-	€ 350,-	Alleen Volwassenfonds Sport en Cultuur	€ 156,24	Aparte regeling voor vergoeding van laptop voor kinderen

Oude IJsselstreek	110%	€ 155,-	€ 212,-	€ 327,-	€ 155,-	€ 126,24	Aparte regeling voor vergoeding van laptop voor kinderen
Winterswijk	100%	€ 200,-	€ 425,-	€ 500,-	€ 150,-	€ 423,60	Aparte regeling voor vergoeding van laptop voor kinderen
Zutphen	120%	€ 675,-	€ 675,-	€ 675,-	€ 200,-	€ 480,-	Alle aanvragen voor de kindregelingen gaan via stichting Leergeld

Bijlage 2 Voorstel herinvoering collectieve ziektekostenverzekering gemeente Bronckhorst

Inleiding

Met het vaststellen van de perspectiefnota voor 2021-2024 is door de gemeenteraad besloten niet verder te gaan met de minimaregeling collectieve aanvullende zorgverzekering. Belangrijkste redenen hiervoor waren dat de regeling duur was en het aanbod niet meer aansloot op de diverse mogelijkheden qua zorgverzekeringen. Eind 2020 is er door middel van de ondersteuning van maatschappelijke partners middels één-op-één begeleiding en ondersteuning geboden bij het afsluiten van een passende zorgverzekering aan mensen met een laag inkomen. Ook hadden mensen de mogelijkheid om zelf hun verzekeringen te vergelijken op Poliswijzer.nl.

Om te voorkomen dat mensen zorg gaan mijden is het daarnaast per 1-1-2021 mogelijk om een deel van het eigen risico vergoed te krijgen via de gemeenten voor huishoudens met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm die op hen van toepassing is.

Ondertussen zijn we drie jaar verder en ziet de wereld er heel anders uit. Landelijke en lokale ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat we voorstellen de gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering opnieuw in te voeren. Enkele van deze ontwikkelingen zijn:

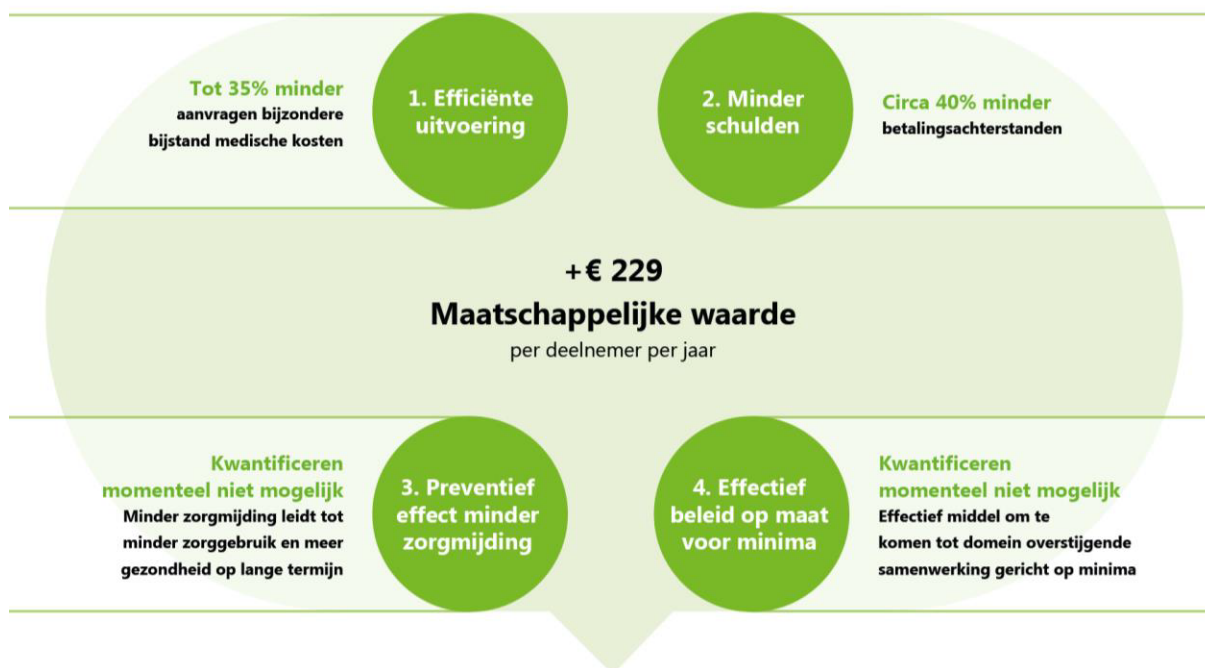
- De vergoeding van het eigen risico blijkt een (administratief) tijdrovende regeling.
- Landelijk onderzoek aangetoond dat een gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering een doeltreffend middel is in de bestrijding van (tand)zorgmijding om financiële redenen.
- De zorgverzekeraar stelt een budget beschikbaar per aangesloten inwoner dat regionaal besteed kan worden aan preventieve activiteiten. De gemeente Bronckhorst is in de regio Achterhoek de enige gemeente die hier niet aan kan meedoen.
- Sinds 2023 is het niet meer toegestaan om collectiviteitskortingen te bieden op de basisverzekering. De gemeente mag deze korting wel geven.
- De collectieve ziektekostenverzekering is met name aantrekkelijk voor mensen met een hoge zorgvraag. Gezien de sterk vergrijzende inwonerspopulatie van de gemeente Bronckhorst, sluit dit aanbod aan bij de doelgroep.

MKBA-onderzoek gemeentepolis

BS&F heeft in 2020 onderzoeksbureau Rebel gevraagd een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) uit te voeren van de gemeentepolis. In deze MKBA worden maatschappelijke baten van de gemeentepolis afgewogen tegen de kosten van deze interventie. De vier belangrijkste effecten van de gemeentepolis zijn:

Uitkomst MKBA

De inzet van de Gemeentepolis leidt tot vier effecten:

	Baten per jaar	Kosten per jaar	Niet gekwantificeerde baten
Kwetsbare inwoner	+€213 Minder eigen risico, minder zorgpremie en meer genoten zorg	-	7 Preventief gezondheidseffect en voorkomen van zorgmijding
Gemeente	+€213 Minder verstrekkingen/ uitvoeringskosten bijzondere bijstand en minder kosten n.a.v. schulden	-€227 Gemeentelijke bijdrage en extra uitvoeringskosten	7 Effecten gezamenlijke preventieve programma's met zorgverzekeraars
Zorgverzekeraar	+€180 Hogere premie-inkomsten	-€233 Korting op AV en uitvoeringskosten	7 Preventief effect: betere toegang tot zorg en gezamenlijke programma's met gemeenten
Overige partijen	+€83 Minder kosten a.g.v. voorkomen schulden	-	-

Conclusies

Belangrijkste conclusies zijn:

- De Gemeentepolis leidt tot een duidelijk positief resultaat voor de deelnemers die er gebruik van maakt. De premie- en eigen risico kosten zijn lager, het vermindert schuldenproblematiek en biedt een bredere toegang tot zorg.
- Het gebruik van de Gemeentepolis heeft een duidelijk waarneembaar effect op de schuldenlast van een economisch kwetsbare doelgroep. Omdat juist bij deze doelgroep schuldenproblematiek tot een vicieuze cirkel kan leiden, kent de Gemeentepolis een aantoonbare toegevoegde maatschappelijke waarde.
- De interne kosten en baten van de Gemeentepolis zijn vrijwel gelijk voor gemeenten die er gebruik van maken. Daarmee is de Gemeentepolis een vrijwel kostenneutraal middel om kwetsbare inwoners middels een gemeentelijke bijdrage in de premie te ondersteunen in hun inkomen.

- De hypothese dat de Gemeentepolis 'duur' is voor individuele deelnemers is niet correct. Verzekerden die gebruikmaken van een Gemeentepolis zouden in een situatie zonder Gemeentepolis ook veelal gebruikmaken van een aanvullende verzekering. Door de Gemeentepolis kiest een aanzienlijk deel wel voor een hogere trede in dekkinggraad. De beperkte toename in premiekosten die dit ten gevolg heeft is lager dan de korting en bijdrage die zij ontvangen.
- Het preventieve effect van het voorkomen van zorgmijding en de mogelijkheid om als gemeente en zorgverzekeraar gezamenlijk preventieve programma's op te zetten zijn op basis van dit onderzoek niet te kwantificeren. Deze effecten worden wél verwacht en onderschreven door de gesproken gemeenten en zorgverzekeraars en dienen daarom door betrokken partijen meegewogen te worden in hun keuze voor de inzet van de Gemeentepolis.

Sleuteffect 1: Besparing kosten Bijzondere Bijstand Medische Kosten gemeente

Redeneerlijn: gemeenten hebben een instrument om kosten van inwoners te vergoeden, als zij die zelf niet kunnen dragen, namelijk de bijzondere bijstand. Eén van de categorieën bijzondere bijstand is voor medische kosten (hierna: BB-MK). Minima kunnen per geval dat ze medische kosten maken en dit niet zelf kunnen betalen, hiervoor een aanvraag doen bij hun gemeente. Omdat minima zich met de Gemeentepolis uitgebreider verzekeren (dan zonder de Gemeentepolis) en direct bij de zorgverzekeraar declareren, leidt dit tot minder aanvragen BB-MK bij de gemeente. Het behandelen van zulke aanvragen is tijdrovend. De gemeente bespaart door de Gemeentepolis dus, naast de uitgekeerde bedragen bijzondere bijstand en personeelskosten.

Sleuteffect 2: minder schulden

Redeneerlijn: doordat minima met Gemeentepolis een bredere dekking kunnen krijgen dan zonder (en omdat het eigen risico kan worden meeverzekerd, eigen betalingen zijn bijverzekerd en de eigen bijdrage Wmo wordt vergoed), is de kans kleiner dat ze verrast worden door een zorgrekening die ze niet kunnen betalen. Dat vermindert het risico dat schulden worden opgebouwd, en dat die zich vervolgens steeds verder opstapelen.

Sleuteffect 3: Meer zorggebruik/ minder zorgmijding door de verzekerde

Redeneerlijn: minima met een Gemeentepolis hebben een uitgebreidere dekking dan minima zonder Gemeentepolis. Het gevolg is dat ze voor meer soorten behandelingen verzekerd zijn en een prikkel hebben om meer zorg te consumeren c.q. minder zorg te mijden. Dat kan zowel positief als negatief uitpakken. Positief omdat zorgmijding kan leiden tot het niet tijdig ingrijpen bij ziekte en/of verergering van klachten, waardoor de zorgkosten in de tweede lijn toenemen en kwaliteit van leven (het leven zonder ziektelast) afneemt. Negatief omdat zorgmijding voor een deel ook 'terecht' is; een kwaal gaat vanzelf weer over en dus was de zorg niet nodig. Met andere woorden: er ontstaat ook een risico op overconsumptie van zorg.

Een studie door Nivel (2015)²⁴ geeft inzicht in het percentage mensen dat zorg mijdt en specifiek dat zorg mijdt om financiële redenen. Een aantal conclusies uit deze studie luidt:

- 3% van de mensen mijdt zorg om financiële redenen, bij mensen met een laag inkomen (€0-€1.200) is dit 6%.
- 70% van de mensen die opgaven om financiële redenen zorg te mijden, vond dit later een slecht idee en 30% vond het later een goed idee.
- Bij 25% van de mensen die zeiden om financiële redenen zorg te mijden werden de klachten daarna erger, bij 47% bleven ze gelijk, bij 12% werd het minder en bij 16% verdwenen ze.

Bijlage 3 Handreiking gemeenten Ongewenste mijding mondzorg om financiële redenen

Deze handreiking is opgesteld ter ondersteuning van gemeenten bij het verminderen van mondzorgmijding vanwege financiële redenen. Het doel van deze handreiking is het bevorderen van mondgezondheid, met als beoogd resultaat een positieve impact op het welzijn van mensen in een (financieel) kwetsbare positie. Deze handreiking is gebaseerd op het eerder uitgevoerde onderzoek “ongewenste mijding van mondzorg om financiële redenen”¹⁵, waarin de inzet van gemeenten ter vermindering van het probleem is beschreven.

Samenvatting rapport “ongewenste mijding van mondzorg om financiële redenen”

Binnen de landelijke politiek is er veel aandacht voor bestaanszekerheid. Het was een belangrijk onderwerp tijdens de Tweede Kamerverkiezingen van november 2023 en kwam voor in de meeste verkiezingsprogramma's van politieke partijen. Bestaanszekerheid is wat je minimaal nodig hebt om rond te kunnen komen en schulden te voorkomen. Het gaat hierbij om meer dan alleen geld. Een goed en betaalbaar huis, betaalbare boodschappen, het hebben van een goede zorgverzekering en mee kunnen doen in de samenleving zijn daar onderdelen van. Met de verwachting dat het aantal huishoudens onder de armoedegrens toeneemt¹⁶, wordt het voor steeds meer mensen lastiger om zorgkosten te betalen. Uit de Nationale Monitor Geldzorgen¹⁷ blijkt dat ruim een vierde (26%) van alle Nederlanders bezorgd is over de zorgkosten. Zorgen over hoge kosten kunnen leiden tot zorgmijding, uit angst voor het niet kunnen betalen van bijvoorbeeld het eigen risico of een eigen bijdrage.

Naar aanleiding van signalen over toenemende mijding van de mondzorg om financiële redenen hebben het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en de Mondzorgalliantie (KNMT, NVM en ONT) aangegeven dat zij dit vraagstuk gezamenlijk willen aanpakken.

Als onderdeel van de bredere aanpak op dit vraagstuk heeft BS&F in opdracht van het ministerie van VWS een onderzoek uitgevoerd naar de inzet van gemeentelijke regelingen gericht op het verminderen van de mijding van mondzorg door minima en kwetsbare groepen om financiële redenen.

Het rapport “ongewenste mijding van mondzorg om financiële redenen” geeft inzicht in de meest gebruikte gemeentelijke regelingen en initiatieven en de doelmatigheid ervan.

¹⁵ <https://open.overheid.nl/documenten/e9822048-8c2b-477a-badd-03918998e0f1/file>

¹⁶ Centraal Economisch Plan (CEP) 2023, raming maart 2023 | CPB.nl

¹⁷ Nationale Monitor Geldzorgen - Wijzer in geldzaken

In het rapport wordt geconcludeerd dat de oplossing voor het mijden van mondzorg vanwege financiële redenen niet alleen bij gemeenten ligt. Er is ook een nadrukkelijke rol weggelegd voor onder andere het ministerie van VWS, zorgverzekeraars en tandartsen. Ondanks dat een gezamenlijke inzet van alle betrokken partijen noodzakelijk is om de mondzorgmijding vanwege financiële redenen substantieel te verminderen, kunnen gemeenten wel een stevig fundament bieden om het probleem aan te pakken.

In het rapport zijn daarom beleidsopties uitgewerkt in een stappenplan, waarmee gemeenten deze basis kunnen bieden:

1. Zorg in de basis voor een goede gemeentelijke regeling (Gemeentepolis)
2. Inzet lokale initiatieven zoals de sociale tandarts
3. Creëer een noodfonds waar mensen op terug kunnen vallen

Wie mijden mondzorg om financiële redenen?

Het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA) heeft in 2023 onderzoek gedaan naar de ongewenste mijding van mondzorg om financiële redenen. Hierbij is onder andere onderzocht welke groep volwassen Nederlanders mondzorg mijdt wegens financiële redenen. Het rapport van ACTA geeft inzicht in de kenmerken van mensen die mondzorg mijden. In onderstaand figuur zijn de kenmerken en profielen van groepen mensen die mondzorg mijden weergegeven. Dit is voornamelijk gebaseerd op bestaande informatiebronnen vanuit het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Vektis en Infomedics. Tijdens expertbijeenkomsten zijn deze kenmerken en profielen besproken en verder aangevuld. De indeling is gebaseerd op een ordening van groepen mensen die mondzorg mijden in vier karakteristieken: de kenmerken, de omstandigheden, de vindplaatsen en de redenen voor mijding¹⁸.

¹⁸ [Unwanted avoidance of oral healthcare: Financial barriers to the accessibility of oral care — Vrije Universiteit Amsterdam \(vu.nl\)](https://vu.nl/unwanted-avoidance-of-oral-healthcare)

Figuur 1: doelgroep zorgmijders

Jongvolwassenen (18-34 jaar) mijden mondzorg vaker dan andere leeftijdscategorieën. Mensen die mondzorg mijden zijn over het algemeen mensen met een kwetsbare sociaal maatschappelijke positie. Zij hebben een laag opleidingsniveau of een lage startkwalificatie (maximaal mbo1), een laag of geen inkomen, geen vast werk of zijn werkeloos, een chronische ziekte, hoge zorgkosten (relatief t.o.v. inkomen), of problematische schulden. Bij een combinatie van deze kenmerken neemt de kwetsbaarheid en bestaansonzekerheid toe¹⁹.

¹⁹ [Unwanted avoidance of oral healthcare: Financial barriers to the accessibility of oral care — Vrije Universiteit Amsterdam \(vu.nl\)](#)